

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

Олефір Ірина Володимирівна

**УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Спеціальність 073 Менеджмент

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою
Управління закладом освіти

Умань – 2022

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті
імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук, доцент Ткачук
Лариса Василівна

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, заступник декана факультету дошкільної та спеціальної освіти УДПУ імені Павла Тичини Бутенко Ольга Григорівна

Захист відбудеться *15.12.2022 р. о 9.00* на засіданні ЕК кафедри *педагогіки та освітнього менеджменту*.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі *педагогіки та освітнього менеджменту*, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 110а

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Сутність базових понять дослідження.....	7
1.2. Формування іміджу педагога в управлінській діяльності керівника закладу дошкільної освіти.....	29
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	47
2.1. Аналіз сучасного стану управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти.....	47
2.2. Рекомендації щодо підвищення ефективності управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти	62
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	89

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Інтеграція до європейського простору є одним з найактуальніших напрямів модернізації системи освіти України в сучасних умовах. Від конструктивного вирішення цієї проблеми залежить кінцевий результат у здійсненні розпочатих інноваційних перетворень в освітній галузі нашої країни. У зв'язку з цим значно зростають вимоги до особистості педагога та його іміджу. Професійний імідж педагога стає тим основним ресурсом, що забезпечує високий престиж й успішність функціонування системи освіти загалом і конкретного закладу освіти, зокрема.

Діяльність закладу дошкільної освіти залежить від багатьох чинників: ефективного управління, професіоналізму працівників, іміджу установи та його співробітників тощо. Імідж закладу повинен будуватися на трьох основних засадах: корпорація (заклад), особистість, репутація. Ці складові мають виступати у єдності, не заперечуючи одна одну [80].

В Україні розроблено достатнє нормативно-правове забезпечення щодо здійснення управлінської діяльності в закладах дошкільної освіти: Закони України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001), «Про охорону дитинства» (2001); Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про заклад дошкільної освіти» (2003), «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» (2021) та ін. Ці документи сприяють організаційно-управлінським змінам, які вкрай необхідні дошкільню у контексті особистісно орієнтованої парадигми освіти. Зміни в змісті та організації дошкільної освіти також зумовлюють актуальність проблеми визначення ефективних механізмів управління закладами дошкільної освіти.

Питання управління закладом дошкільної освіти розкриті в роботах Л. Артемової, К. Белої, А. Богущ, Г. Бурми, Н. Виноградової, О. Запорожця, О. Зайченко, Т. Колодяжної, О. Кононко, К. Крутій, Г. Ксендзової,

Н. Лященко, Л. Маркової, Т. Махині, Л. Пісоцької, Л. Поздняка, Л. Покроєвої, З. Плохій, П. Третякова, Л. Фалюшиної, А. Федорової.

Результати теоретичного пошуку засвідчили, що різні аспекти іміджу педагога були предметом вивчення низки науковців, а саме: проблема психології іміджу (О. Володарська, П. Гуревич, А. Панасюк, О. Ковальова та ін.), особливості педагогічного іміджу (Н. Гузій, А. Калюжний, А. Кононенко, Н. Прус та ін.). Деякі проблеми висвітлені у працях, що стосуються специфіки і шляхів створення іміджу освітньої, зокрема дошкільної установи (Л. Даниленко, К. Крутій, Т. Піскунова та ін.), формуванню педагогічного іміджу та «професійного образу Я» чинного і майбутнього педагога (О. Горовенко, Н. Гузій, О. Ковальова, А. Кононенко, Ж. Попова, В. Стрельников, А. Череднякова та ін.), професійного іміджу вихователя закладу дошкільної освіти (М. Апраксина, Н. Гавриш, Л. Загородня, К. Крутій, Т. Марєєва, С. Попиченко, С. Титаренко, Р. Шулигіна та ін.).

Проте системних досліджень, присвячених проблемі управління процесом формування іміджу педагогів закладів дошкільної освіти не здійснено.

Актуальність проблеми зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи **«Управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти»**.

Мета дослідження: науково обґрунтувати шляхи підвищення ефективності управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. На підставі аналізу сучасного стану проблеми в науковій літературі окреслити базові поняття дослідження.
2. З'ясувати сутність управління процесом формування іміджу педагога.
3. Визначити стан управління процесом формування професійного

іміджу педагога закладу дошкільної освіти.

4. Науково обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти.

Об'єкт дослідження: управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти.

Предмет дослідження: шляхи удосконалення управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти.

Методи дослідження: *теоретичні:* аналіз та узагальнення наукової літератури; *емпіричні:* спостереження, анкетування, тестування, педагогічний експеримент.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилося на базі Одеського дошкільного навчального закладу № 103 Одеської міської ради Одеської області. У дослідженні брали участь 31 педагог закладу дошкільної освіти.

Теоретичне значення одержаних результатів. З'ясовано сутність понять «імідж педагога», «професійний імідж педагога», «управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти», теоретично обґрунтовано шляхи підвищення ефективності управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти (формування у педагогів позитивної мотивації до розвитку власного іміджу у процесі моделювання професійного ідеалу; створення творчого розвивального освітнього середовища; залучення педагогів до розвитку власного іміджу через самоосвіту).

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані в практичній діяльності керівників закладів дошкільної освіти та їх заступників; у системі підвищення кваліфікації; у процесі професійної підготовки управлінців у

зкладах вищої освіти; у діяльності працівників відділів (управлінь) освіти районних державних адміністрацій, міськвиконкомів та об'єднаних територіальних громад.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи здійснювалася шляхом участі у Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика» (Умань, 24 листопада 2022 р.), виступів на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту УДПУ імені Павла Тичини.

Публікації. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи висвітлено у статті: Олефір І., Ткачук Л. Формування іміджу педагога в управлінській системі закладу дошкільної освіти. *Збірник наукових праць магістрантів факультету соціальної та психологічної освіти / Уманський держ. пед. ун-т. імені Павла Тичини, ф-т. соц. та психол. освіти*; [голов. ред. Кравченко О. О.; редкол.: Сафін О. Д., Коляда Н. М., Коберник О.М. [та ін.]. Умань: Візаві, 2022. С. 102–115 та тезах: Олефір І., Ткачук Л. Створення творчого розвивального освітнього середовища в управлінні формуванням іміджу педагога закладу дошкільної освіти. Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Умань, 24 листопада 2022 р.) / гол. ред. Бойченко В. В. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (119 найменувань) і 7 додатків, поданих на 12 сторінках. Повний обсяг роботи – 100 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 76 сторінках. Робота містить 1 таблицю.

I. ВИСНОВКИ

II.

1. На підставі аналізу сучасного стану проблеми в науковій літературі окреслено базові поняття дослідження, до яких належать: «імідж», «імідж педагога», «імідж педагога закладу дошкільної освіти», «формування

професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти», «управління формуванням професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти».

Встановлено, що поняття «імідж педагога» трактується як інтегрований образ фахівця педагогічної галузі, що поєднує внутрішні та зовнішні характеристики і виникає у свідомості інших людей під час комунікації з ними.

З'ясовано, що «професійний імідж педагога» є полікомпонентним утворенням, що включає: зовнішній вигляд (одяг, взуття, аксесуари, зачіска, макіяж, хода, манери, етикет); внутрішній образ (професійні знання, вміння та здібності, сфера свідомості, система цінностей, Я–концепція, рефлексія, інтуїція, здоров'я, критичне мислення, особисті якості: відповідальність, емоційна стійкість, ерудованість, доброта, емпатія); комунікативну складову (вербальні і невербальні особливості спілкування).

Констатована можливість управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти – це цілеспрямований процес, під час якого відбуваються позитивні зміни зовнішнього вигляду, внутрішнього образу, манери спілкування педагога з вихованцями, колегами, батьками через застосування керівництвом ЗДО комплексу відповідних форм, методів і засобів управлінської діяльності.

2. З'ясовано сутність процесу управління процесом формуванням іміджу педагога. Встановлено, що формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти відбувається свідомо та цілеспрямовано за умови постійного управління ним, що передбачає конструювання позитивного образу педагога, імплементацію бажаних характеристик у його поведінкову форму, мотиваційно-ціннісну спрямованість та комплексну систему оцінювання.

Управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти охоплює комплекс дій та заходів, спрямованих на цілісне організаційно-методичне забезпечення окресленого процесу (планування,

організація, мотивація, контроль та координація), які утворюють управлінський цикл і є функціями управління.

Зважаючи на специфіку формування професійного іміджу педагогів, такий супровід виконує низку функцій: інформаційну, що полягає в обізнаності педагогів з проблеми формування їхнього професійного іміджу; діяльнісну, яка зорієнтована на вдосконалення умінь, навичок формування професійного іміджу педагога; розвивальну, що сприяє розширенню професійних уявлень, формуванню особистісних якостей; корегувальну, що передбачає моніторинг рівня формування структурних складових іміджу педагога.

Виділено етапи управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти:

- розкриття індивідуальних характеристик педагогів (анкетування, тестування, вивчення індивідуальних характерологічних особливостей і педагогічного досвіду тощо);

- створення у закладі дошкільної освіти інноваційного освітнього середовища (матеріально-технічне забезпечення; творча атмосфера, сприятлива до інновацій; врахування сучасних технологічних і дизайнерських рішень тощо);

- стимулювання діяльності керівництвом закладу (система морального і матеріального заохочення);

- допомога у формуванні системи знань про імідж, ознайомлення із структурою іміджу педагога дошкільного закладу (лекції, бесіди, консультації, майстер-класи, вебінари, тренінги тощо);

- адаптація «ідеального» образу до особистості педагога та творча робота над іміджем (на основі аналізу власних особистих та професійних якостей, визначаються шляхи формування педагогічного іміджу);

- координація діяльності та перспективне планування (на цьому етапі відбувається усвідомлення досягнутого рівня і планування завдань, які допоможуть досягнути вищого рівня сформованості професійного іміджу).

3. Визначено стан управління процесом формування професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти. Для цього проведено комплексний аналіз досліджуваного утворення, який дозволив виділити його характеристики: реалізація потреб педагогів у розвитку й саморозвитку; мотивація досягнення успіху педагога; оволодіння цілісними знаннями з проблеми формування професійного іміджу, знання основ технологій формування власного іміджу; вміння аналізувати власну професійну діяльність та розробляти стратегію формування власного іміджу; вміння створювати привабливий імідж, спрямований на розкриття внутрішнього образу.

З метою визначення рівнів сформованості іміджу педагогів закладу дошкільної освіти проведено їх діагностування за обґрунтованою методикою. У залежності від ступеня вияву характеристик іміджу визначено три рівні сформованості професійного іміджу педагога закладу дошкільної освіти – високий, середній, низький. Встановлено, що у педагогів закладу дошкільної освіти переважають середній та низький рівень сформованості іміджу, що свідчить про недостатню ефективність традиційної організації управлінської діяльності у закладі дошкільної освіти щодо формування іміджу педагога.

4. Науково обґрунтовано рекомендації щодо підвищення ефективності управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти: розвиток у педагогів мотивації та особистісно-професійної спрямованості на створення власного позитивного іміджу; створення творчого розвивального освітнього середовища, що забезпечує ґрунтовні і системні знання про сутність і структуру педагогічного іміджу та способи його побудови, розвитку і корекції; активізація діяльності педагогів, яка передбачає активність у процесі оволодіння навичками самопізнання, самовдосконалення та проєктування позитивного іміджу педагога.

Ці шляхи підвищення ефективності управління процесом формування іміджу педагога закладу дошкільної освіти не є вичерпними, але вони,

безперечно, найбільш важливі, оскільки саме вони піднімають функцію управління на якісно новий рівень.